

Vstup Litvy do eurozóny zmení systém hlasovania v Rade guvernérov ECB

Radmila Repková
Národná banka Slovenska

Radu guvernérov Európskej centrálnej banky ako najvyšší rozhodovací orgán ECB v súčasnosti tvorí 18 guvernérov národných centrálnych bánk tých krajín, ktoré prijali euro, a 6 členov Výkonnej rady ECB vrátane prezidenta a viceprezidenta ECB. Každý z 24 členov má na svojich pravidelných zasadnutiach pridelený jeden hlas bez ohľadu na počet obyvateľov, podiel hrubého domáceho produktu na HDP eurozóny či veľkosť bankového sektora. Dňa 1. januára 2015 sa eurozóna rozšíri po Estónsku v roku 2011 a Lotyšsku v roku 2014 o poslednú pobaltskú krajinu – Litvu. Krajina s približne 3 miliónmi obyvateľov a hrubým domácim produktom tvoriacim 0,003 % HDP celej eurozóny však prinesie Eurosystému významnú inštitucionálnu zmenu.

V roku 2003, v očakávaní významného rozšírenia EÚ o desať nových členských štátov, sa schválil nový mechanizmus hlasovania členov Rady guvernérov ECB. Aktivuje sa však až vstupom Litvy do eurozóny, čím sa zvýši počet guvernérov v najvyššom rozhodovacom orgáne ECB na viac ako 18. Článok 10.2 Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB) stanovuje, že od tohto momentu sa počet členov Rady guvernérov nebude rovnať počtu hlasovacích práv na zasadnutiach. Celkový počet hlasov v 25-člennom rozhodovacom orgáne klesne na 21 a oficiálne tak v Rade guvernérov ECB začne fungovať systém rotácie hlasovacích práv. Tento systém je charakteristický tým, že pravidelne v mesačných intervaloch sa časť guvernérov bude musieť vzdať svojho hlasovacieho práva, okrem iného aj pri rozhodnutiach týkajúcich sa menovej politiky Eurosystému.

Štatút ESCB a rokovací poriadok ECB predpokladal rotáciu hlasovacích práv už vtedy, keď počet guvernérov prekročí 15. Hlavnou ideou limitovaného počtu hlasov v rozhodovacom procese bolo zjednodušenie a zefektívnenie prijímania rozhodnutí s narastajúcim počtom členov eurozóny. Národná banka Slovenska mala teda svojím vstupom do Eurosystému v januári 2009 zmeniť systém rozhodovania Rady guvernérov ako šiestnásty člen. Ešte v decembri 2008 však Rada prijala rozhodnutie, na základe ktorého oddialila rotáciu hlasov až do chvíle, keď počet guvernérov v Rade guvernérov nepresiahne 18. Ďalšie oddialenie už podľa zakladajúcich zmlúv Európskej únie nie je možné.

Okrem guvernérov národných centrálnych bánk Eurosystému pozostáva Rada guvernérov ECB i zo šiestich zástupcov ECB tvoriacich Výkonnú radu ECB. Prezident ECB, viceprezident ECB a štyria ďalší členovia však o svoje hlasovacie právo neprídu ani po zavedení rotačného systému. Dôvodom pre ponechanie permanentných hlasovacích

práv je ich špecifické postavenie. Ako jediní sú menovaní na európskej úrovni na základe postupov vyplývajúcich zo Zmluvy o fungovaní EÚ a konajú výlučne v kontexte eurozóny. Pôvodný pomer 6 hlasov pre členov Výkonnej rady ECB a 15 hlasov pre guvernérov, ktorý bol stanovený na začiatku formovania eurozóny, bude teda naďalej zachovaný.

Zvyšných 15 hlasov bude rozdelených medzi 19 guvernérov nasledujúcim spôsobom: guvernéri budú rozdelení do dvoch skupín podľa poradia určeného za základe tzv. kompozitného ukazovateľa. Tento ukazovateľ je zložený z podielu na celkovej agregovanej bilancii peňažných finančných inštitúcií a podielu hrubého domáceho produktu jednotlivých štátov na HDP Európskej únie v trhových cenách. Prvý menovaný ukazovateľ má pri určovaní váhu jednej šestiny a vychádza sa z posledných dostupných údajov, v súčasnosti z údajov ku koncu roka 2013. Podiel HDP ako ukazovateľ s váhou piatich šestín využíva i Európska komisia pri výpočte výšky upisovaného kapitálu ECB:

- V prvej skupine sa bude nachádzať 5 guvernérov ekonomicky najsilnejších krajín eurozóny (podľa uvedeného koeficientu), ktorí sa budú deliť o 4 hlasovacie práva. V súčasnosti k týmto krajinám patrí Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Španielsko a Holandsko.
- Druhú skupinu bude tvoriť zvyšných 14 guvernérov a bude do nej patriť i guvernér Národnej banky Slovenska. Táto skupina bude mať spolu 11 hlasovacích práv. Členovia tejto skupiny nebudú mať hlasovacie právo tri mesiace za sebou, a to postupne podľa stanoveného poradia.

Poradie v danej skupine neurčuje veľkosť kompozitného ukazovateľa, ale guvernéri budú zoradení abecedne podľa názvov členských štátov v národných jazykoch jednotlivých krajín. Aby sa

zabránilo zvýhodneniu či znevýhodneniu ktorejkoľvek krajiny na základe jej umiestnenia v skupine podľa abecedy, bolo rozhodnuté, že rotácia začne na náhodnom mieste v zozname. Hlasovacie práva v rámci každej skupiny budú rotovať na začiatku každého nového mesiaca.

V skupine ekonomicky najsilnejších krajín teda mesačne rotuje jedno hlasovacie právo. V praxi to znamená, že napríklad prezident centrálnej banky Nemecka ostane raz za päť mesiacov bez možnosti hlasovania. V druhej skupine sa počet rotujúcich hlasovacích práv určí na základe tzv. pravidla „mínus dva“. Každý mesiac stratí a zároveň získa hlasovacie právo taký počet guvernérov, ktorý sa rovná rozdielu medzi počtom guvernérov v skupine a počtom hlasovacích práv pridelených tejto skupine, mínus dva. Po vstupe Litvy do eurozóny sa v druhej skupine bude nachádzať 14 guvernérov s 11 hlasovacími právami. Podľa pravidla „mínus dva“ bude v tejto skupine rotovať mesačne jeden hlas. V budúcnosti v prípade vstupu ďalších štátov bude narastať druhá skupina a zároveň aj počet rotujúcich hlasov.

Pri rozšírení eurozóny na 22 a viac štátov budú guvernéri národných centrálnych bánk rozdelení do troch skupín na základe rovnakých kritérií ako pri dvojskupinovom rozdelení. V prvej skupine zostane 5 guvernérov so štyrmi hlasovacími právami. Do druhej skupiny sa zaradi polovica zo zvyšného počtu guvernérov so zaokrúhlením na najbližšie celé číslo. Zostávajúci členovia vytvoria tretiu skupinu. V praxi to bude znamenať, že v prípade, že spoločnú menu bude používať ako svoju menu 22 štátov, bude v druhej skupine 9 guvernérov s ôsmimi hlasmi a v tretej skupine 8 guvernérov

s tromi hlasmi, tak aby súčet všetkých hlasov bol za každých okolností 15.

Zloženie jednotlivých skupín bude aktualizované pri každej revízii kapitálových kľúčov – buď pri príležitosti vstupu novej krajiny do Európskej únie, alebo najneskôr pri pravidelných päťročných revíziách podielu na kapitálovom kľúči ECB. Členstvo v prvej skupine zabezpečí každému guvernérovi udržanie si štvorpäťinovej frekvencie hlasovania, t. j. každý guvernéror z prvej skupiny bude oprávnený hlasovať na 80 % rokovaní v roku bez ohľadu na to, koľko štátov bude aktuálne v eurozóne. Guvernéri z druhej skupiny si pri počte 19 guvernérov zachovajú frekvenciu svojho hlasovania 0,79 a pri ďalšom rozšírení eurozóny na 20 či na 21 členských štátov sa frekvencia hlasovania mierne zníži na 0,73 a 0,69.

Na 378. zasadnutí Rady guvernérov 17. septembra 2014 boli na základe losovania určené miesta v oboch skupinách, od ktorých sa začnú hlasovacie práva striedať. V januári 2015 sa teda v rámci prvej skupiny vzdá svojho hlasu guvernéror španielskej centrálnej banky a v rámci druhej skupiny guvernérori estónskej, írskej a gréckej centrálnej banky. Vo februári španielsky guvernéror opäť nadobudne svoj hlas a podľa poradia v skupine sa vzdá hlasovania guvernéror centrálnej banky Francúzska. V rámci druhej skupiny opäť získa svoje hlasovacie právo guvernéror estónskej centrálnej banky a svojho hlasu sa na tri mesiace vzdá guvernérorka cyperskej centrálnej banky. Guvernéror NBS nebude oprávnený hlasovať v roku 2015 v mesiacoch október, november a december. Prehľadnejšie informácie o postupe rotácie sú v tabuľke 3.

Tabuľka 1 Rozdelenie hlasovacích práv v prípade počtu guvernérov 19 až 21

Počet guvernérov	Prvá skupina	Počet hlasov	Frekvencia hlasovania	Druhá skupina	Počet hlasov	Frekvencia hlasovania
19	5	4	80 %	14	11	79 %
20	5	4	80 %	15	11	73 %
21	5	4	80 %	16	11	69 %

Zdroj: Monthly Bulletin, ECB, júl 2009.

Tabuľka 2 Rozdelenie hlasovacích práv v prípade počtu guvernérov 22 až 27

Počet guvernérov	Prvá skupina	Počet hlasov	Frekvencia hlasovania	Druhá skupina	Počet hlasov	Frekvencia hlasovania	Tretia skupina	Počet hlasov	Frekvencia hlasovania
22	5	4	80 %	11	8	73 %	6	3	50 %
23	5	4	80 %	12	8	67 %	6	3	50 %
24	5	4	80 %	12	8	67 %	7	3	43 %
25	5	4	80 %	13	8	62 %	7	3	43 %
26	5	4	80 %	13	8	62 %	8	3	38 %
27	5	4	80 %	14	8	57 %	8	3	38 %

Zdroj: Monthly Bulletin, ECB, júl 2009.

Tabuľka 3 Konkrétne rozdelenie hlasovacích práv v priebehu roku 2015

Rozdelenie členov do dvoch skupín*	Prehľad rotácie hlasovacích práv v roku 2015											
	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December
Prvá skupina	1. (DE) Jens Weidman	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	X	✓	✓
	2. (ES) Luis María Linde	X	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	X	✓
	3. (FR) Christian Noyer	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	X
	4. (IT) Ignazio Visco	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓
	5. (NL) Klaas Knot	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓
Druhá skupina	1. (BE) Luc Coene	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	2. (EE) Ardo Hansson	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	3. (IE) Patrick Honohan	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	4. (HE) Yannis Stournaras	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	5. (CY) Chrystalla Georghadjji	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	6. (LT) Vitas Vasiliauskas	✓	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	7. (LV) Ilmārs Rimšēvičs	✓	✓	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓
	8. (LU) Gaston Reinesch	✓	✓	✓	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓
	9. (MT) Josef Bonnici	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X	✓	✓	✓
	10. (AT) Ewald Nowotny	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X	✓	✓
	11. (PT) Carlos Costa	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X	✓
	12. (SI) Boštjan Jazbec	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X
	13. (SK) Jozef Makúch	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X
	14. (FI) Erkki Liikanen	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	X

Zdroj: ECB.

* Zoradenie guvernérov aktuálne zastávajúcich túto funkciu v poradí podľa abecedy v národných jazykoch členských štátov.

Foto: © Európska centrálna banka

Je dôležité uviesť, že rotačný systém sa nedotkne hlasovania pri záležitostiach, ktoré si vyžadujú hlasovanie podľa kapitálového kľúča podľa článku 10.3 Štatútu ESCB. Sem patria všetky rozhodnutia týkajúce sa finančných záležitostí Eurosystemu, ako napríklad navyšovanie základného imania ECB, transfer devízových rezerv do ECB, rozdeľovanie ziskov a podieľanie sa na stratách a podobne. Doterajšia prax ukazuje, že rozhodnutia v Rade guvernérov ECB sa vo väčšine prípadov prijímajú konsenzuálne a k hlasovaniu sa pristupuje až v prípade, že predchádzajúca diskusia nevyústila do spoločného záveru. Aj napriek tomu, že po vstupe Litvy do eurozóny budú na každom zasadnutí štyria guvernéri bez hlasovacieho práva, každý z nich si ponechá právo zúčastňovať sa zasadnutí, na ktorých je oprávnený vstupovať do diskusie a predkladať svoje argumenty. Názor každého guvernéra sa bude brať na vedomie bez ohľadu na to, či momentálne disponuje hlasovacím právom, alebo nie.